

han sin sorg ut over verden. Det var som å høre et dødsens angst lite barn storme til sin mor for å få hjelp og trøst. Men det var ingen som kunne trøste.

Det levende rystet meg mer enn døden.

Fra Fornebu tok jeg drosje rett hjem og fikk av meg den tyske uniformen.

Så avla jeg rapport i Legionstaben og meddelte at jeg under ingen omstendigheter ville holde talen for guttene i Fallingbostel. Stabssjefen svarte at den beste måten å unngå det på, var å bli dimittert av medisinske grunner. Jeg kunne melde meg for Legionens lege.

– De er jo bare skinn og bein, sa sanitetskaptein doktor Reidar Folkmann Schaanning.

Og det var jeg bokstavelig talt. Huden nesten *hang* på knokene.

D'Alquen var jo stadig gjest hos forskjellige formående instanser og tenkte vel at jeg hadde næringsvett selv. Eller kanskje han ikke tenkte over slikt i det hele tatt.

Det likner ikke meg å være så tafatt. Men jeg var faktisk ikke oppmerksom på at mine måltider var for sjeldne og for små nesten hele tiden. For alt jeg vet kan den opprivende perioden på østfronten med sine psykiske og fysiske påkjenninger ha bidratt til å øke min hypoglykemi, det motsatte av sukkersyke – for *lite* blodsukker – men med de samme symptomene som sukkersyke når mitt blodsukker *synker*.

Artiklene leverte jeg til en i Kulturdepartementet eller Pressedirektoratet og ba om at de skulle bli sendt ut med et par dagers mellomrom.

Så gikk jeg opp igjen i Legionstaben og sa at de måtte stoppe enhver tilgang på nye frivillige til Tyskland. De beroliget meg med at påmeldelsene var stoppet av seg selv. Det kom ikke flere.

Tilfeldigvis traff jeg en gammel kjenning på gaten.

Han ble overrasket over å se meg i Oslo.

– Er ikke du ved fronten? spurte han.

Jeg forklarte sammenhengen.

Noen dager senere ringte han meg:

– Jeg kjenner en tysk offiser og fortalte ham om deg. Tyskeren sa at du for ingen pris må reise ned til Tyskland igjen så lenge krigen varer, for da blir du skutt. Tyskerne godtar bare dimittering gitt av tysk militær myndighet, sa han.

Etter krigen har jeg fått vite at det ikke stemmer for norske legionærer som *ikke* hadde avlagt eden til Hitler.

Eden

Først etter krigen fikk jeg kjennskap til ting som kanskje kan forklare hvorfor det var så meget om å gjøre for D'Alquen å få meg til å holde en 'beroligende' tale til Legionen i Fallingbostel på basis av det jeg hadde sett ved fronten. Han ville jo at jeg blant annet skulle forklare nødvendigheten av tyske uniformer, distinksjoner og befal, som stred mot de ting man hadde forespeilet oss. Han husket vel ikke at vi på veien hjem mellom Tanganrog og Zaporozje hadde møtt en bataljon fra den spanske 'Blå Divisjon'. De marsjerte jo mot fronten i sine 'lysende' *blå* uniformer.

Den stigende misnøyen i Fallingbostel skyldtes ikke minst at Waffen SS forlangte edsavleggelse til Hitler. Kravet møtte sterk motstand i Legionen og skapte uro. Det måtte gjøres noe for å berolige dem. D'Alquen overvurderte meg i høy grad. Han trodde – feilaktig – at en tale fra meg ville endret legionærenes holdning. Og han trodde å ha funnet et føyelig redskap.

Waffen SS *hadde* gjort et mislykket forsøk på å få beroliget mannskapene. Den norske Legions stab i Oslo hadde fått ordre fra Berlin om å møte i *Tyskland* for å avlegge eden til Hitler. Man regnet antagelig med at det da ville bli lettere å få resten av Legionen til også å gjøre det. Men legion-sjefen som satt i Oslo, svarte at staben nektet å møte i Tyskland for edsavleggelse. Det førte til at tyskerne ganske enkelt *oppløste* Den norske Legions stab i Oslo i begynnelsen av desember 1941. Det kom jo ikke flere frivillige fra Norge

110516

på den tiden, og da var staben bare brysom å ha. Uten den mente tyskerne vel å få ubindret herredømme over Legionen i Fallingbostel.

Berlin beskyldte legionsjefen major Kjelstrup for «unreine militärische Absichten», 'urene' militære hensikter, og for «Zersetzung der deutschen Wehrmacht», opplosning av – deler av – den tyske vernemakt. Han ble innkalt til den tyske politirett i Oslo, og anklaget for å ha hindret den norske bataljonsjefen i Tyskland i å utføre tyske oppdrag.

På den tiden jeg ble bearbeidet av D'Alquen ved fronten i Ukraina, hadde imidlertid de fleste norske i Fallingbostel mer og mindre betenkte gått med på å avlegge en *begrenset* ed. Dette kjente antagelig ikke D'Alquen til før han var tilbake i Berlin. Men det var fremdeles misnøye.

Legionærenes ed var til Hitler i hans egenskap av 'overs-te krigsherre'. Dette var et kompromiss. Tyskerne hadde opprinnelig formet eden som en *ubetinget lydighetsed* til Hitler, noe de aller fleste ikke ville gi. Ordlyden ble også forandret slik at eden skulle være steds- og tidsbegrenset til kampen mot bolsjevismen (Sovjet).

Det hadde lyktes tyskerne å få Quisling ned til å overvære edsavleggelsen for ytterligere å berolige legionærene. Hans begrunnelse for å møte, var at han oppfattet faneeden som en forutsetning for at Legionen kunne komme bevæpnet til Norge – noe jo alle regnet med at den skulle – på veien til Finland.

Noen legionærer nektet å avlegge eden også i den nye formuleringen. De ble da dimittert, offisielt av 'medisinske' grunner.

Etter Oslo-stabens opplosning besto Legionen *bare* av Viken bataljon i Fallingbostel. Den norske rittmester Arthur Quist kom da ned og ble formelt og reelt ny sjef for Den norske Legion. Hans første ordre til avdelingen var at alle SS-merker på hjelmer og jakkeoppslag skulle fjernes.

Legions-Untersturmführer Bjørn Østring har fortalt meg at de norske soldatene i Fallingbostel var så forbitret på tyskerne at de ved juletid 1941 dengte opp flere tyske 'under-

førere' på en restaurant i omegnen og hev ut de tilstedeværende tyske soldater, dels gjennom et uåpnet vindu. Dette førte til at Legionen fikk portforbud hele julen, og 1. januar 1942 kom det ordre fra Führungshauptamt om avreise til Stettin. Alle trodde det skulle være utskipningshavn for transport til Norge eller direkte til Finland. Legionen ble imidlertid liggende i Stettin helt til 18. februar. Da fikk den ordre fra Berlin om straks å stille på flyplassen. I stedet for å komme til Finland, ble de satt inn i skyttergravskrig på sydsiden av Leningrad, hvor tyskerne trengte flere soldater på grunn av et russisk gjennombrudd ved Ilmensjøen.

NS-medlem igjen

Kort før avreisen til Berlin sommeren 1941 kom meddelelsen om at jeg var opptatt i NS – åtte måneder etter mitt brev til Quisling.

Da jeg var tilbake i Norge igjen, hendte det at folk jeg ikke kjente og som tilfeldig satt ved siden av meg på lokaltog til Blommenholm, begynte å fortelle ting jeg som NS-mann ikke burde få vite.

For ikke å bringe slike folk opp i for dem pinlige situasjoner, begynte jeg å gå med den lille NS-nålen på jakken og frakk. Da ble jeg fort upopulær. Det er blitt sagt at jeg gikk med frontkjempermerket. Det stemmer ikke. Jeg hadde ingen rett til det.

Visstnok i 1943 hadde en kjenning fått anledning til å lese en illegal avis og fortalte meg at det ikke ventet NS-medlemmer noe godt hvis de allierte vant krigen. Jeg kunne ikke forstå en slik hatefull innstilling overfor landsmenn. Det ble også sagt noe om «de lange knivers natt», og under hele resten av krigen trodde jeg den ville komme. Etter dette kunne jeg ikke gå ut av NS, selv om jeg hadde ønsket det, det ville virket som feighet. – For mitt vedkommende var det også avgjørende at jeg høsten 1940 av egen drift hadde skrevet til Quisling at jeg ga løfte om å være lojal «og når jeg gir et løfte, holder jeg det».

Walter Fyrst henvendte seg i 1948 til meg for å få arbeid, etter å ha sonet sin dom.

Jeg tok spørsmålet opp med mine medarbeidere i firmaet. De hadde alle vært aktive i flyvåpenet, marinen eller motstandsbevegelsen.

Myndighetene hadde gitt pålegg om at det var vår plikt å få de dømte tilbake til samfunnet. Vi var derfor enige om å 'give him a lift'.

Jeg synes det er riktig at Walter Fyrst gir ut sine erindringer.

Vi lever i et fritt land. Og jeg gleder meg til å lese hans bok.

MAX MANUS

Walter Fyrst

Min sti

Walter Fyrst
1914-1948
1948-1950
1950-1952
1952-1954
1954-1956
1956-1958
1958-1960
1960-1962
1962-1964
1964-1966
1966-1968
1968-1970
1970-1972
1972-1974
1974-1976
1976-1978
1978-1980
1980-1982
1982-1984
1984-1986
1986-1988
1988-1990
1990-1992
1992-1994
1994-1996
1996-1998
1998-2000
2000-2002
2002-2004
2004-2006
2006-2008
2008-2010
2010-2012
2012-2014
2014-2016
2016-2018
2018-2020
2020-2022
2022-2024
2024-2026
2026-2028
2028-2030

Fedrelandslag
Nasjonal Samling
Arbeidstjeneste
Forsvaret

Krigstid
I Sovjet
I fengsel
Film
TV

